

ALTI DÜŞÜNME ŞAPKASI

ANA ÖZELLİKLER

Güçlendirilmiş beceriler	ÇÖZÜMLERE ODAKLANMA
Şunlar için uygundur:	Öğretmenler, öğrenciler
Zorluk seviyesi	Orta
Ayar	Grup
Minimum katılımcı sayısı	6
Ortalama süre	20 dakika
Özel ekipman/malzemeler	Hayır
Çevrimiçi sürüm	Evet

1. AÇIKLAMA

Yanal Düşünme teriminin yaratıcısı olan Dr. Edward de Bono, hayatını insanlara ilham vermeye, onları cesaretlendirmeye ve daha iyi ve yaratıcı düşünürler olmalarını sağlamaya adanmıştır. Bireylerin ve ekiplerin yeni fikirlere daha açık olmalarını ve bunları yapıcı bir şekilde geliştirmelerini sağlamak için Six Thinking Hats® yöntemini yarattı. De Bono yöntemleri, eski kalıpları kırmanın ve yenilerini yaratmanın bir yoludur. Ne düşüneceğinizi değil, hem yaratıcı hem de kapsayıcı bir şekilde nasıl düşüneceğinizi söylerler.

Altı Düşünme Şapkası stratejisi, öğrencileri altı farklı düşünme tarzıyla tanıştırır ve bir soruna altı farklı perspektiften bakmalarına yardımcı olur. Bu basit bir zihinsel metafordur. Altı Düşünme Şapkasının her biri farklı bir renge sahiptir ve her renk bir soruna bakmanın benzersiz bir yolunu temsil eder. Şapkaların takılması ve çıkarılması kolaydır. Eğer mevcut değilse, aynı renk aralığındaki diğer nesneler kullanılabilir - balonlar, çubuklar, kağıt tabakalar. Her şapka farklı bir renktedir ve bu da düşünme biçimini gösterir. Bir grup ortamında her üye aynı şapkayı kullanarak, aynı anda, aynı düşünme zorluğu üzerinde düşünür.

Altı Şapkalı Düşünme yöntemi hem bireysel hem de grup durumlarına uygulanabilir, bu da onu çeşitli ortamlarda kullanılabilecek çok yönlü bir araç haline getirir. Amaç ister problem çözme becerilerini geliştirmek ister sınıf içinde yaratıcılığı teşvik etmek olsun, altı şapkalı düşünme yöntemi kesinlikle dikkate alınmaya değerdir.

Grup ortamlarında iyi kararlar almak, farklı bakış açılarının ve seçeneklerin değerlendirildiği tartışmalar gerektirir:

- Grup Projesi Beyin Fırtınası;
- Büyük Grup Kararları;
- Tartışmalar için Hazırlık;
- Tartışmalı Konular;
- Güncel Olayların Zorlu Perspektifleri;

- Eleştirel Düşünmenin Geliştirilmesi;
- Yenilikçi Düşünmenin Geliştirilmesi;
- Tartışmalar için Hazırlık;
- Tartışmaları Yapılandırma ve Kolaylaştırma;
- Problem Çözme Durumları.

Altı Şapkalı Düşünme yöntemi, yenilikçi fikirler ve çözümler üretmek için iyi bir strateji sunabilir.

2. AMAÇ / FAYDALAR

Altı Düşünme Şapkası stratejisi, karar verme süreçlerini 8 farklı şekilde iyileştirmeye yardımcı olur:

- Herhangi bir risk faktörü olmadan düşünmeyi ifade etme
- Konuya farklı perspektiflerden bakın
- Karar verme sürecini genişletmek için düşünme stillerini değiştirin
- Doğru kararlar almak için aşağıdaki kurallar
- Odaklanmayı artırın
- Yaratıcı düşünceyi geliştirin
- Ekip üyeleri arasındaki iletişimi geliştirin
- Karar verme becerilerini geliştirin.

3. İLGİLİ BECERİ KÜMELERİ

KÜMELEME: Çözüme odaklanın

Neden

Altı şapkalı düşünme yöntemini kullanarak, bir sorunu birden fazla perspektiften ele almak ve daha yaratıcı ve yenilikçi çözümler üretmek mümkündür.

4. UYGULAMA NASIL YAPILIR

Oturuma, altı şapka tekniğinin herkesi bir soruna çeşitli bakış açılarından yaklaştırmaya teşvik etmek için tasarlandığını açıklayarak başlayın.

1. Adım. Gruba bir sorun sunun. Onlara bunun hakkında çeşitli perspektiflerden düşüneceklerini söyleyin. 6 tür düşünür olacak – bu rollerde olanlar soruna sadece bu perspektiften yaklaşırlar. Kolaylaştırıcı başlangıçta katılımcılara sorunu altı farklı şekilde görececeklerini açıklamalıdır.

Beyaz şapka. Sorunla ilgili gerçekleri ve diğer objektif bilgileri tartışın. "Sanırım bu noktayı düşünen beyaz şapkaya ihtiyacımız var..." "Argümanları ve önerileri bırakalım ve veri tabanına bakalım" anlamına gelir.

Kırmızı şapka. Sorunla ilgili hislerinizi ve duygularınızı paylaşın. "Kırmızı şapkamı taktığımda, bunun korkunç bir teklif olduğunu düşünüyorum."

Siyah şapka. Durumla ilgili olumsuz yönleri veya en kötü durum senaryolarını sunun. Şeytanın avukatı ya da bir şeyler işe yaramayacağı için.

Sarı şapka. Durumun olumlu yönlerini veya faydalarını göz önünde bulundurun. Çünkü bir şey işe yarayacak ve faydalar sunacağı için.

Yeşil şapka. Soruna yeni bir şekilde bakmaktan kaynaklanan yaratıcı fikirleri düşünün. Bu, yaratıcılığın, alternatiflerin, önerilerin, ilginç olanın, provokasyonların ve değişikliklerin şapkasıdır .

Mavi şapka. Öğrendiğiniz her şeyi özetleyin. "Mavi şapkamı taktığımda, bu noktayı düşünerek biraz daha yeşil bir şapka yapmamız gerektiğini düşünüyorum."

White Hat

- List out the facts
- *What information is missing?*
- *How can you get it?*

Red Hat

- Express your gut feelings
- *What are your fears, likes and dislikes?*

Black Hat

- Be pessimistic
- *What are the downsides and risks?*

Yellow Hat

- Be optimistic
- *What are the benefits to be gained?*

Green Hat

- Focus on alternatives
- *Are there any new options?*

Blue Hat

- Focus on control & progression
- *Which hat do I wear?*
- *What else should I consider?*

2. Adım. Altı düşünme şapkasının takılması.

Ekip üyeleri kasıtlı olarak hangi şapkayla başlamak istediklerini seçerler. Örneğin, mavi şapkayı seçerlerse, tartışma, toplantının nasıl yapılacağını tartışmak ve amaç ve hedefleri geliştirmek için işe alım yapan herkesle veya mavi şapkayla başlayabilir. Tartışma daha sonra soruna görüş ve tepki toplamak için kırmızı şapka düşüncesine geçebilir. Bu adım, sorundan kimlerin etkileneceği gibi gerçek çözüm için kısıtlamalar geliştirmek için de kullanılabilir. Daha sonra tartışma, fikirler ve olası çözümler üretmek için sarı şapkaya ve ardından yeşil şapkaya geçebilir. Daha sonra tartışma, bilgi geliştirmenin bir parçası olarak beyaz şapka düşüncesi ile çözümün eleştirilerini geliştirmek için siyah şapka düşüncesi arasında geçiş yapabilir.

3. Adım / Bir çözüm seçme

Bir dizi çözüm geliştirdikten sonra, katılımcılar seti eleştirel olarak inceler ve bir çözüm seçerler.

Örneğin, aşağıdaki problemi ve her düşünme şapkasının farklı bakış açıları kullanarak ona nasıl yaklaştığını düşünün.

Sorun 1 – Öğrenciler öğretmenleri konuşurken konuşurlar

Beyaz şapka – olgusal (gerçekleri belirtin)

- Öğretmen konuşurken öğrenciler konuşur;
- Gürültü var ve bu nedenle diğer öğrencilerin dikkati dağılıyor ve öğretmeni duyamıyorlar;
- Öğrenciler talimatı verdikten sonra ne yapacaklarını bilemezler;
- Birçok öğrencinin dikkati görevden uzaklaşır ve bu da çalışmayı tamamlayamamasına neden olur.

Kırmızı şapka – duygusal (duyguları bildirir)

- Öğretmen kırılgan hisseder;
- Öğrenciler hayal kırıklığına uğrarlar çünkü talimatları duyamazlar;
- Konuşmacı şaka yapmayı ve duyulmayı sever;
- Duygusal düşünceyi temsil eder.

Siyah şapka – kritik (negatif)

- Zaman boşa harcanır;
- Öğrenme bozulur;
- Konuştukları altınla, dinleyicilerin kendilerine saygı duymadıklarını ve söylediklerini duymak istemediklerini hissederler.

Sarı şapka – pozitif (olumlu yönleri)

- Herkes aklında ne olduğunu söyleyebilir;
- Eğlenceli olabilir;

- Sadece "zeki çocuklar" konuşamaz;
- Fikirlerinizi paylaşmak için beklemeyin ve ardından potansiyel olarak önemli bazı bilgileri unutma riskini almayın.

Yeşil şapka – yaratıcı (bilgiyi yeni bir ışıktan görmeyi bir sonucu olarak ortaya çıkan yaratıcı fikirler)

- Öğretmen, konuşmak için harcadığı zamanın daha fazla farkında olacaktır;
- Öğretmen, sadece "zeki çocuklar" yerine çeşitli farklı öğrencilerin etkileşimini dahil etmeye çalışacaktır;
- Öğrenciler akıllarında ne varsa söyleme dürtüsüne direneceklerdir. Söyleyecekleri ve konuyla ilgili olup olmadığını düşüneceklerdir;
- Öğrenciler, yorumlarının diğer insanların öğrenmesine müdahale edip etmeyeceğini dikkate alacaklardır.

Mavi şapka – süreç kontrolü (her şapkanın büyük resmi etkili bir şekilde almasını sağlamak)

- Öğretmen, sınıf içinde konuşmak için harcadıkları zamanı izlemeleri gerektiğini öğrenir;
- Öğretmen tüm öğrencileri tartışmalara dahil etmelidir;
- Öğretmen, bazı öğrencilerin cevap vermeden önce düşünmek için zamana ihtiyacı olduğunu kabul etmelidir. Bu öğrencilere çözümleri hesaplamaları için zaman tanımak, daha geniş katılımı ve daha fazla katılımı teşvik eder;
- Öğrenciler , konuşmalarının konuşmacıyı takdir edilmediğini ve saygısız hissettirdiğini fark eder;
- Öğrenciler, yorumlarının diğer bireylerin öğrenmesini tehlikeye attığının farkındadır;
- Öğrenciler konuşmanın da öz disiplin eksikliğini gösterdiğini ve tüm yorumların paylaşım gerektirmediğini fark ederler.

5. BİLGİLENDİRME

15 dakika (yaklaşık olarak), eğitimci katılımcılardan deneyimlerini genel kurulda paylaşmalarını ister.

6. ÖZEL MATERYALLER

Belirli bir malzeme yok. Farklı renkler kelimelerle veya örneğin sadece farklı renkte bir kalem vererek atanabilir.

7. İPUÇLARI ve PÜF NOKTALARI

- Bu tekniği uygulayan farklı öğrenci gruplarını kullanın . Katılımcılar önce aynı renk şapkayı giyerek kendi gruplarının üyeleriyle çalışacak, kelimeleri ve ifadeleri beyin fırtınası yaparak rollerini daha da geliştireceklerdir. Daha sonra altı rengin her birinde şapka giyen öğrencilerle çok renkli şapka grupları halinde toplanacaklar. Sınırlı bir süre için bir soru listesini tartışacaklar. Tartışmalar sırasında kendilerine verilen rolü üstleneceklerdir. Bu tartışmadaki tartışmaların biraz farklı olacağını, çünkü "onlar" konuşmayacağını açıklayın. Her birinin bir rolü olacak. Katılımcılara bazı tartışma soruları ve bunları tartışmaları için sınırlı zaman tanıyın. Her soruyu sırayla, şapka giyen rollerinde tartışmalılar. Grupları konuşurken izleyin ve gözlemleyin ve gerektiğinde yardım edin. Bu sizin görevinizi çok daha kolay hale getirecektir. Ana fikir, grubun "bir seferde sadece bir şapka giymesini" sağlamaktır.
- Tartışma soruları sınıflarına, ilgi alanlarına, seviyelerine ve yaşlarına çok bağlı olacaktır. Ders kitaplarındaki tartışma sorularını kullanın, web sitelerinde çevrimiçi tartışma konularını arayın veya kendi tartışma konularınızı yazın. Bir odak grubunun üyelerine şapka atayarak, katılımcılar o şapkanın rolünü üstlenmeli ve bu bakış açısına dayanarak girdi sağlamalıdır.
- Sorunun mantıklı bir şekilde çözülebilmesi için (mevcut gerçekleri, bilgileri kullanarak; mantıksal akıl yürütme becerilerini kullanarak) beyaz şapka giyen herkesle bir tartışma başlatmak ve ardından grup içinde farklı renklerde şapkalar atamak genellikle yararlıdır. Tartışmanın ortasında, şapkalar karıştırılabilir. Bu şekilde yapılan bir tartışma yüz yüze, çevrimiçi, senkron veya asenkron öğrenme ortamlarında kullanılabilir.

8. ÇEVİRİMİÇİ SÜRÜM

www.spatial.chat bu alıştırmayı gerçekleştirmek için kullanılabilecek alternatif bir çevrimiçi platform olabilir.

9. WEB REFERANSLARI

- http://en.wikipedia.org/wiki/Six_Thinking_Hats
- <http://engage.franklin.edu/i4/2015/07/24/the-six-thinking-hats-teaching-how-to-think/>
- <http://members.optusnet.com.au/~charles57/Creative/Techniques/sixhats.htm>
- http://www.debonoforbusiness.com/asp/six_hats.asp: 1994'ten beri: de Bono for Business, küresel bir ağ, bir de Bono organizasyonu olan de Bono Thinking Systems, Inc.'in başarılı bir üyesidir.
- <http://www.debonothinkingsystems.com/tools/6hats.htm>
- <http://www.illumine.co.uk/course-six-thinking-hats.htm>
- <http://www.teachnet.com/how-to/manage/sixhats120800.html>
- <https://images.google.com/>
- Altı Düşünme Şapkası – Düşünmeyi Öğretmek 24 Temmuz 2015, *Martin Versluis*
- www.LyndaCurtin.com